

дальшому ці обставини впливають й на підтримку стосунків між ними у період відбування покарання за повторний злочин. Переважна більшість батьків підтримує з дітьми нормальні стосунки (60 %), а також надає матеріальну допомогу через посилки та передачі (46 %). 27 % не підтримують жодних стосунків з батьками, а 6 % взагалі не визначилися щодо характеру взаємовідносин з ними. Частка засуджених, котрі залишилися взагалі без матеріальної підтримки з боку батьків, становить 34,7 %.

Підбиваючи підсумки, можна констатувати, що наше дослідження переконливо свідчить про низку проблем, що існують у сфері виховання та реабілітації засуджених, які були умовно-дostroково звільнені з місць позбавлення волі. Ці проблеми мають багатоаспектний характер і стосуються не тільки органів і установ пенітенціарної служби, а лежать у площині діяльності багатьох державних інституцій. Безумовно, в суспільстві, де, за відповідними оцінками, 30 % населення знаходиться за межею бідності, важко приділити достатню увагу особам, які вчинили злочини і відбувають покарання чи звільнилися з місць позбавлення волі. Але в той же час результати нашого дослідження вказують на можливість здійснення деяких організаційно-практичних, правових та наукових заходів, у тому числі: 1) на необхідність глибокого вивчення персоналом установ виконання покарань осіб, які можуть бути кандидатами на дострокове звільнення; 2) на дієву координацію діяльності державних і недержавних (приватних) інституцій у здійсненні ресоціалізаційних заходів щодо звільнених з місць позбавлення волі; 3) постійно проводити моніторинг вивчення причин та умов вчинення повторних злочинів особами, що були умовно-достроково звільнені; 4) на рівні областей, міст, районів повинні бути зарезервовані місця на підприємствах для вказаних вище осіб, а також відшукані можливості для проживання у гуртожитках тих звільнених, які не мають житла; 5) потребують активізації наукові дослідження у напрямі вирішення проблем, що розглянуті у статті. При цьому слід зазначити, що певні дослідження існують, але вони відірвані від практики, їх результати майже не використовуються, а самі дослідники працюють в інших закладах і державних структурах.

Безумовно, наше дослідження та розроблені висновки тільки загострюють проблемні питання і, думається, що це буде поштовхом до поглиблення наукової роботи у даному напрямі.

Список використаної літератури:

1. Курс кримінології: загальна частина: Підручник: У 2 кн. / За заг. ред. О. М. Джузи. – К., 2001. – Кн. 1.
2. Богатирьов І. Г., Халимон С. І. Кримінально-виконавча інспекція як суб'єкт запобігання злочинам: Монографія. – Х., 2009.
3. Іванов Ю.Ф., Джуза О.М. Кримінологія: Навч. посібник. – К., 2006.
4. Батигареєва В.С. Рецидивна злочинність в Україні: соціально-правові та кримінологічні проблеми: Монографія. – Х., 2009.

Надійшла до редакції 26.10.2012

БЕРЛЯНД К.І., здобувач
(Харківський національний
університет внутрішніх справ)

УДК 343.343.3

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ПРОТИДІЯ ХУЛІГАНСТВУ В УКРАЇНІ: ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД

Розглянуто питання щодо дії закону про кримінальну відповідальність за хуліганство з позиції історії розвитку українського законотворення.

Ключові слова: хуліганство, склад злочину, історичний досвід.

Рассматриваются вопросы действия закона об уголовной ответственности за хулиганство с позиций истории развития украинского законотворчества.

Ключевые слова: хулиганство, состав преступления, исторический опыт.

The questions regarding the law on criminal liability for hooliganism stories from the perspective of development of the Ukrainian legislation.

Keywords: hooliganism, corpus delicti, historical record.

У системі заходів, що застосовуються для протидії злочинам, важлива роль належить нормам кримінального права, бо кримінальний закон впливає на свідомість людей, а тому є важливим запобіжним чинником. Без належної кримінально-правової охорони неможливе нормальне функціонування держави, а також стабільність у суспільстві, що, у свою чергу, потребує вдосконалення кримінального закону, підвищення його якісних параметрів, оскільки формування правової держави, побудова громадського суспільства в нашій країні не можливі без надійного правового захисту кожної особи, забезпечення прав і свобод людини і громадянина, а також громадських та державних інтересів та інститутів. Відповідно до ст. 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю [1]. Але права і свободи людини і громадянина не існують ізольовано, вони знаходяться в тісному зв'язку і взаємозалежності з багатьма правовими та соціальними інститутами, що потребує вдосконалення чинного законодавства, особливо у найбільш гострих і проблемних випадках. Одним з таких гострих питань є кримінальна відповідальність за хуліганство, про що свідчить вся історія розвитку українського законотворення у сфері кримінально-правової протидії цим злочинам, в ході якої склад злочину, що передбачає відповідальність за хуліганство, протягом існування його у кримінальних кодексах 1922, 1927, 1960, 2001 років постійно коригується шляхом внесення до нього певних змін чи доповнень, в результаті яких ознаками цього складу злочину охоплюється більше або менше коло діянь, ті або інші дії піддаються криміналізації або декриміналізації, за ті або інші хуліганські дії відповідальність підвищується або зменшується. Це потребує наукових розробок, спрямованих на дослідження цього історичного досвіду та урахування його при вдосконаленні конкретних кримінально-правових заходів протидії сучасному хуліганству.

Питання щодо кримінально-правової протидії хуліганству розглядалися у роботах таких українських вчених, як В.І. Борисов, І.М. Даньшин, В.Т. Дзюба, В.П. Ємельянов, А.П. Закалюк, А.Ф. Зелінський, О.М. Костенко, Л.О. Кузнєцова, В.А. Ломако, П.П. Михайленко, В.О. Навроцький, М.Л. Наклович, В.В. Налуцишин, А.В. Савченко, А.П. Тузов, С.С. Яценко та інші. При цьому переважна увага при розгляді хуліганських дій приділяється складу злочину, який мав місце чинній редакції статті Кримінального кодексу. Але ознаки цього складу злочину не завжди були однаковими за своїм змістом, у зв'язку з чим потребують ретельного вивчення в історичному аспекті.

В українських кримінальних кодексах 1922, 1927, 1960 років редакція складу злочину, який передбачав відповідальність за хуліганство, змінювалася декілька разів.

У кодексі 1922 р. відповідальність за хуліганство встановлювалася у ст. 176 КК, яка була розміщена у підглаві 5 «Інші посягання на особистість та її гідність» Глави 5 Особливої частини КК «Злочини проти життя, здоров'я, волі і гідності особи» і спочатку мала такий вигляд:

«176. Хуліганство, тобто бешкетні, безцільні, поєднані з явним проявом неповаги до окремих громадян чи суспільства в цілому дії, –

карається примусовими роботами чи позбавленням волі на строк до одного року» [2].

У подальшому кримінальна відповідальність за хуліганство була значно посилена і згідно з Постановою ВУЦВК і РНК УСРР від 25 серпня 1926 р. «Про посилення боротьби з хуліганством» ст. 176 КК була викладена в іншій редакції, відповідно до якої ця стаття складалася з трьох частин, в яких встановлювалося: «Хуліганство, тобто бешкетні, пов'язані з явною неповагою до суспільства дії, тягнуть за собою примусові роботи на строк до одного місяця або штраф до 50 карбованців. Ті ж дії, якщо вони ускладнювалися буйством чи бешкетом, або вперто не припинялися, незважаючи на попередження органів, що охороняють громадський порядок, – позбавленням волі на строк до трьох років з суворою ізоляцією. Ті ж дії, якщо вони пов'язані із вбивством, зґвалтуванням, тяжкими тілесними ушкодженнями або з підпалом, – позбавлення волі на строк до десяти років з суворою ізоляцією, з підвищенням, при особливо обтяжуючих обставинах, до вищої міри соціального захисту (розстріл)» [3, с. 13-14].

Отже, нова редакція ст. 176 КК містила ознаки трьох класичних складів злочину – простий (основний), кваліфікований та особливо кваліфікований склад хуліганства.

У Кримінальному кодексі 1927 р. ст. 70 КК, яка передбачала відповідальність за хуліганство і містилася у Главі II Особливої частини КК «Злочини проти порядку управління», також спочатку складалася з трьох частин, але мала певні особливості порівняно зі ст. 176 КК 1922 р.

і була викладена у такій редакції:

«70. За хуліганство, тобто за бешкетні вчинки, поєднані з очевидною неповагою до Республіки або суспільства, якщо вони ускладнені буйством чи бешкетом, або вчинені повторно, або вперто не припинялися, незважаючи на попередження органів, що охороняють суспільний лад, —

позбавлення волі на строк до двох років.

За ті самі вчинки, якщо вони позначалися винятковим цинізмом чи нахабством, або їх учинила група осіб, або відносно малолітніх чи жінок, —

позбавлення волі з суровою ізоляцією на строк до трьох років.

За ті самі вчинки, якщо вони поєднані з убивством, зґвалтуванням, тяжким тілесним ушкодженням чи підпалом, —

позбавлення волі з суровою ізоляцією на строк до десяти років з підвищенням при особливо обтяжуючих обставинах аж до розстрілу» [4].

Слід зауважити, що одразу ж після прийняття Кримінального кодексу 1927 р. Постановою ВУЦВК і РНК УСРР від 4 листопада 1927 р. із санкції ч. 3 ст. 70 КК був виключений розстріл як захист соціальної оборони [5].

Що стосується конструкції ст. 70 КК 1927 р., то порівняно зі ст. 176 КК 1922 року, з одного боку, було фактично декриміналізовано просте хуліганство, ознаки якого передбачалися раніше у ч. 1 ст. 176 КК, а з іншого — ознаки кваліфікованих хуліганських дій, відповідальність за які передбачалися у ч. 2 ст. 176 КК, були доповнені новими ознаками (вчинені повторно, позначалися винятковим цинізмом чи нахабством, їх учинила група осіб або відповідно малолітніх чи жінок) та певним чином штучно поділені між частинами 1 і 2 ст. 70 КК 1927 р. Тобто у чч. 1 і 2 ст. 70 КК 1927 р. містилися фактично ознаки однакових за своєю суспільною небезпекою дій, які можна охопити поняттям «Злісне хуліганство», але чому вони передбачалися у різних частинах цієї статті — зрозуміти дуже важко. Вочевидь, тому, що Постановою ЦВК і РНК СРСР від 29 березня 1935 р. «Про міри боротьби з хуліганством» було визначено, що за злісне хуліганство, передбачене відповідними статтями кримінальних кодексів союзних республік, повинне бути встановлено покарання до 5 років тюрми, ст. 70 КК зазнала нову редакцію, відповідно до якої ознаки частин 1 і 2 цієї статті були включені в єдину для них частину, частина 3 стала частиною 2, а саме:

«70. За хуліганство, тобто за бешкетні вчинки, поєднані з очевидною неповагою до Республіки або суспільства, якщо вони ускладнені буйством чи бешкетом, або вчинені повторно, або вперто не припинялися, незважаючи на попередження органів, що охороняють суспільний лад, або за своїм змістом відзначалися винятковим цинізмом чи нахабством, або вчинені групою осіб, або відносно малолітніх чи жінок, —

позбавлення волі на строк до п'яти років.

За ті самі дії, якщо вони поєднані з убивством, зґвалтуванням, тяжким тілесним ушкодженням чи підпалом, —

позбавлення волі на строк до десяти років» [6-8].

Відповідно до Указу Президії Верховної Ради УРСР від 16 листопада 1940 р., який був прийнятий на виконання Указу Президії Верховної Ради УРСР від 10 серпня 1940 р. «Про кримінальну відповідальність за дрібні крадіжки на виробництві та за хуліганство», до ст. 70 КК знов були внесені певні зміни та доповнення, згідно з якими відповідальність за хуліганство встановлювалась таким чином: у частині першій — за хуліганські дії на підприємствах, в установах та громадських місцях — тюремне ув'язнення строком на один рік, якщо ці дії за своїм характером не тягнуть за собою більш тяжкого покарання; у частині другій — за ті самі дії, якщо вони ускладнені буйством чи бешкетом, або вчинені повторно, або які вперто не припинялись, незважаючи на попередження органів, які охороняють громадський порядок, або за своїм змістом відзначались винятковим цинізмом чи нахабством, або вчинені групою осіб, або щодо малолітніх чи жінок, — позбавлення волі на строк до п'яти років; у частині третій — за ті самі дії, якщо вони поєднані з убивством, зґвалтуванням, тяжким тілесним ушкодженням чи підпалом, — позбавлення волі на строк до десяти років [9, с. 39-40; 10, с. 30].

Таким чином, у новій ч. 1 ст. 70 КК було відновлено кримінальну відповідальність за просте хуліганство, а частина 1 і 2 попередньої редакції статті стали частинами 2 і 3 ст. 70 КК у

новій редакції, яка знов стала містити ознаки трьох класичних складів хуліганства – простий, кваліфікований та особливо кваліфікований. У такій редакції ця стаття мала чинність до прийняття Кримінального кодексу 1960 р.

У Кодексі 1960 р. відповідальність за хуліганство передбачалася у ст. 206 КК, перша і наступні редакції якої суттєво відрізнялися від редакції ст. 70 КК 1927 р. З моменту прийняття Кодексу 28 грудня 1960 р. ст. 206 КК складалася з двох частин, в яких встановлювалась відповідальність за просте та злісне хуліганство, і мала такий зміст:

«Стаття 206. Хуліганство

Хуліганство, тобто дії, які порушують громадський порядок і виражають явну неповагу до суспільства, –

карається позбавленням волі на строк до одного року або виправними роботами на той же строк.

Злісне хуліганство, тобто ті ж дії з опором представнику влади чи представнику громадськості, який виконує обов'язок по охороні громадського порядку, або такі, що за своїм змістом відзначаються винятковим цинізмом чи зухвальством, або вчинені особою, раніше судимою за хуліганство, чи особливо небезпечним рецидивістом, –

карається позбавленням волі на строк до п'яти років» [11].

Тобто на відміну від останніх редакцій ст. 176 КК 1922 року і ст. 70 КК 1927 року у ст. 206 КК 1960 р. містилися ознаки лише простого та кваліфікованого складів хуліганства. Особливо кваліфікований склад, який мав місце у ч. 3 ст. 176 і ч. 3 ст. 70 попередніх кодексів і встановлював відповідальність за хуліганські дії, поєднані з убивством, зґвалтуванням, тяжкими тілесними ушкодженнями чи підпалом, у ст. 206 КК 1960 р. був відсутній. Також не знайшли відбиття у ч. 2 ст. 206 КК 1960 р. і кілька ознак кваліфікованого складу хуліганства, що мали місце у ч. 2 ст. 70 КК 1927 р., а саме такі, як хуліганські дії, вчинені повторно, або групою осіб, або щодо малолітніх чи жінок.

Однак трохи пізніше український законодавець відновив класичну тріаду складу хуліганства з розподілом його на основний (простий), кваліфікований та особливо кваліфікований склад, відповідно до яких хуліганські дії, що підпадають під ознаки, що вказані у частинах 1, 2 або 3 ст. 206 КК, отримали назви просте хуліганство, злісне хуліганство та особливо злісне хуліганство.

Зокрема, Указом Президій Верховної Ради Української РСР від 17 серпня 1966 р. було внесено суттєві зміни і доповнення до ст. 206 КК, відповідно до яких ця стаття кримінального закону була викладена у такій редакції:

«Стаття 206. Хуліганство

Хуліганство, тобто навмисні дії, що грубо порушують громадський порядок і виражають явну неповагу до суспільства, а так само дрібне хуліганство, вчинене особою, до якої протягом року було застосовано захід адміністративного впливу за дрібне хуліганство, –

карається позбавленням волі на строк від шести місяців до одного року, або виправними роботами на той же строк, або штрафом у розмірі від тридцяти до п'ятдесяти карбованців.

Злісне хуліганство, тобто ті ж дії, що відзначаються за своїм змістом винятковим цинізмом чи особливою зухвалістю, або пов'язані з опором представнику влади чи представнику громадськості, який виконує обов'язки по охороні громадського порядку чи іншим громадянам, які присікають хуліганські дії, а так само вчинені особою, раніше судимою за хуліганство, –

карається позбавленням волі на строк від одного до п'яти років.

Дії, передбачені частинами 1 або 2 цієї статті, якщо вони вчинені із застосуванням чи спробою застосування вогнепальної зброї або ножів, кастетів чи іншої холодної зброї, а так само інших предметів, спеціально пристосованих для нанесення тілесних ушкоджень, –

караються позбавленням волі на строк від трьох до семи років» [12].

Як бачимо, у порівнянні з попередньою редакцією ст. 206 КК у новій редакції цієї статті було здійснено такі зміни і доповнення. У ч. 1 ст. 206 КК межі простого хуліганства були розширені за рахунок доповнення його ознаками дрібного хуліганства, вчиненого особою, до якої протягом року було застосовано захід адміністративного впливу за дрібне хуліганство. З ч. 2 ст. 206 КК виключена така кваліфікуюча ознака, як вчинення хуліганських дій особливо небез-

печним рецидивістом. При цьому безумовною новелою не тільки у порівнянні з попередньою редакцією ст. 206 КК, але й в цілому з попереднім законодавством про кримінальну відповідальність за хуліганство була нова частина 3 ст. 206 КК, згідно з якою до особливо кваліфікованого хуліганства стали належати дії, передбачені чч. 1 і 2 цієї статті, якщо вони вчинені із застосуванням чи спробою застосування вогнепальної зброї або ножів, кастетів чи іншої холодної зброї, а так само інших предметів, спеціально пристосованих для нанесення тілесних ушкоджень. Що ж стосується хуліганських дій, поєднаних з убивством, зґвалтуванням, тяжким тілесним ушкодженням чи підпалом, ознаки якого передбачались у ч. 3 ст. 176 КК 1922 р. і ч. 3 ст. 70 КК 1927 р., то згідно з положеннями КК 1960 р. такі дії кваліфікувалися за сукупністю з відповідними складами злочинів, які передбачали відповідальність за вказані поєднані з хуліганством дії.

Крім того, ще однією новелою у КК 1960 р. було передбачення у ст. 93 КК, яка встановлювала відповідальність за умисне вбивство при обтяжуючих обставинах, такої кваліфікуючої ознаки як умисне вбивство з хуліганських мотивів (п. «б» ст. 93 КК). Як зазначає з цього приводу Л.О. Кузнецова, тут «історично важливим є те, що хуліганство почалося на законодавчому рівні розумітися не тільки як окремих злочин, але й одночасно як мотив» [9, с. 41].

У подальшому до ст. 206 КК були внесені ще такі суттєві зміни. Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 12 грудня 1969 р. у ч. 3 ст. 206 КК був введений термін «особливо злісне хуліганство» [13]; Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 23 березня 1977 р. ч. 1 ст. 206 КК була змінена та викладена у такій редакції: «Хуліганство, тобто навмисні дії, що грубо порушують громадський порядок і виражають явну неповагу до суспільства» [14]. Таким чином, останнім Указом було декриміналізовано дрібне хуліганство, вчинене особою, до якої протягом року було застосовано захід адміністративного впливу за дрібне хуліганство, в результаті чого зміст простого хуліганства знов став таким, яким він був у першій редакції ст. 206 КК.

При цьому в спеціальній літературі роз'яснювалося, що просте хуліганство може виявлятися в нанесенні побоїв, легких тимчасових ушкоджень без розладу здоров'я, пошкодженні або знищенні майна, тривалому публічному співанні непристойних пісень, спричиненні тривалого неспокою, телефонними дзвінками з вживанням брутальних слів тощо; злісним хуліганством, яке відзначається винятковим цинізмом, можуть бути визнані хуліганські дії, що супроводжувались демонстративною неповагою до загальноприйнятих норм моралі, наприклад, проявом безсоромності, знущанням над хворими, старими особами, які знаходяться у безпорадному стані; злісним хуліганством за ознакою особливої зухвалості може бути визнане таке злочинне порушення громадського порядку, яке виражає явну неповагу до суспільства, супроводжуване, наприклад, насильством із заподіянням тілесних ушкоджень або знущанням над особою, яке тривалий час вперто не припиняється або пов'язане зі знищенням чи пошкодженням майна, зливом масового заходу, тимчасовим припиненням нормальної діяльності установи, підприємства чи громадського транспорту [15, с. 621-622].

У Кримінальному кодексі України 2001 р. відповідальність за хуліганство передбачається у ст. 296 КК, яка складається з чотирьох частин, де ч. 1 містить ознаки кримінального караного хуліганства, а інші частини – кваліфікуючі ознаки цього злочину, і має такий вигляд:

«Стаття 296. Хуліганство

1. Хуліганство, тобто грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжується особливою зухвалістю чи винятковим цинізмом, –

карається штрафом від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до п'яти років.

2. Ті самі дії, вчинені групою осіб, –

караються обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на строк до чотирьох років.

3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони були вчинені особою, раніше судимою за хуліганство, чи пов'язані з опором представникові влади або представникові громадськості, який виконує обов'язки з охорони громадського порядку, чи іншим громадянам, які припиняли хуліганські дії, –

караються позбавленням волі на строк від двох до п'яти років.

4. Дії, передбачені частинами першою, другою або третьою цієї статті, якщо вони вчинені із застосуванням вогнепальної або холодної зброї чи іншого предмета, спеціально пристосованого або заздалегідь заготовленого для нанесення тілесних ушкоджень, – караються позбавленням волі на строк від трьох до семи років" [16].

Співставлення диспозицій статей 206 КК 1960 р. і 296 КК 2001 р. показує, що чинний КК України частину хуліганських дій, що охоплюється поняттям «просте хуліганство», декриміналізував і відніс їх до розряду адміністративних. На це прямо вказується у п. 3 постанови Пленуму Верховного Суду України від 22 грудня 2006 р. № 10 "Про судову практику у справах про хуліганство" таким чином: "При вирішенні питання про відмежування кримінально караного хуліганства від дрібного слід виходити з того, що відповідно до ч. 1 ст. 296 КК хуліганство – це умисне грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, яке супроводжується особливою зухвалістю або винятковим цинізмом. Якщо таке порушення не супроводжувалось особливою зухвалістю або винятковим цинізмом, його необхідно кваліфікувати як дрібне хуліганство за ст. 173 Кодексу України про адміністративні правопорушення" [17, с. 5].

Тобто у сучасний момент, як й у період з 1927 по 1940 роки, просте хуліганство не є кримінально караним. Ця обставина, а також особливості конструкції ст. 296 КК 2001 р. не дозволяють класифікувати хуліганство як просте, злісне та особливо злісне, а стаття, яка складається з чотирьох частин, не відповідає класичній тріаді складів злочинів – основний (простий), кваліфікований та особливо кваліфікований. Це сталося значною мірою у зв'язку з тим, що відновлена у ст. 296 КК така кваліфікуюча ознака, як вчинення хуліганства групою осіб, яка також мала місце у ст. 70 КК 1927 р., чомусь передбачена окремо від інших кваліфікуючих ознак у самостійній частині 2 ст. 296 КК, що навряд чи можна вважати доцільним, враховуючи історичний досвід передбачення цієї кваліфікуючої ознаки.

Поряд з цим звертає на себе увагу і ця обставина, що декриміналізація простого хуліганства здійснена одночасно з деяким розширенням меж хуліганства що супроводжується особливою зухвалістю. Так, відповідно до п.5 Постанови Пленуму Верховного Суду України від 22 грудня 2006 р. № 10 «за ознаками особливої зухвалості хуліганством може бути визнано таке грубе порушення громадського порядку, яке супроводжувалось, наприклад, насильством із завданням потерпілій особі побоїв або заподіянням тілесних ушкоджень, знущанням над нею, знищенням чи пошкодженням майна, зривом масового заходу, тимчасовим припиненням нормальної діяльності установи, підприємства чи організації, руху громадського транспорту тощо, або таке, яке особа тривалий час уперто не припиняла» [17, с. 5]. Отже, за ознаками особливої зухвалості хуліганство визнається, якщо воно супроводжувалось насильством із завданням потерпілій особі побоїв або заподіянням тілесних ушкоджень, тоді як раніше хуліганство, яке супроводжувалось нанесенням побоїв та легких тілесних ушкоджень без розладу здоров'я, розцінювалось як просте хуліганство [15, с. 621] і не належало до злісного хуліганства за ознакою особливої зухвалості.

Таким чином, кримінально-правова протидія хуліганству в Україні характеризується постійним пошуком оптимального варіанту ознак відповідного складу злочину у статті кримінального закону. У зв'язку з цим вдосконалення закону про кримінальну відповідальність за хуліганство може бути обґрунтованим і якісним, якщо буде ретельно вивчений та врахований історичний досвід законотворення у цієї сфери.

Список використаної літератури:

1. Конституція України. – Х., 2011.
2. Уголовный кодекс УССР. – Х., 1922.
3. Наклович М.Л. Кримінально-правова боротьба з хуліганством. – Львів, 1974.
4. Уголовный кодекс УССР / В ред. 1927 года. – 2-е изд., официальное. – Х., 1927.
5. Про обмеження застосування виключного заходу соціальної оборони (розстріл) і про зміну арт. арт. 57 і 67 Кримінального кодексу УСРР. Постанова ВУЦВК і РНК УСРР від 4 листопада 1927 р. // Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1927. – № 55. – Ст. 230.
6. Кримінальний кодекс УСРР. – К., 1935.
7. Кримінальний кодекс УСРР. – К., 1938.
8. Кримінальний кодекс УСРР. – К., 1940.

9. Кузнецова Л.О. Кримінальна відповідальність за хуліганство: порівняльно-правове дослідження: Дис. ... канд. юрид. наук. – К., 2011.
10. Уголовный кодекс Украинской ССР. Официальный текст с изменениями на 10 октября 1954 г. и с приложением постановлений систематизированных материалов. – М., 1954.
11. Кримінальний кодекс Української РСР: Прийнятий Законом Української РСР 28 грудня 1960 р. // ВВР УРСР. – 1961. – № 2. – Ст. 14.
12. Про внесення змін і доповнень до Кримінального кодексу Української РСР: Указ Президії Верховної Ради Української РСР від 17 серпня 1966 р. // ВВР УРСР. – 1966. – № 32. – Ст. 195.
13. Про внесення доповнень і змін до Кримінального кодексу Української РСР: Указ Президії Верховної Ради Української РСР від 12 грудня 1969 р. № 2368 – VII // ВВР УРСР. – 1969. – № 50. – Ст. 388.
14. Про внесення змін і доповнень до Кримінального кодексу Української РСР: Указ Президії Верховної Ради Української РСР від 23 березня 1977 р. № 1848 – IX // ВВР УРСР. – 1977. – № 14. – Ст. 128.
15. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України: Спец. випуск / Відп. ред. Я.Ю. Кондратьєв, С.С. Яценко; Спец. редактори В.І. Антипов, В.А. Клименко. – К., 1994.
16. Кримінальний кодекс України: Прийнятий Законом України від 5 квітня 2001 р. // ВВР. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131.
17. Про судову практику у справах про хуліганство: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 22 грудня 2006 р. №10 // Вісник Верховного Суду України. – 2007. – № 2. – С. 4-7.

Надійшла до редакції 26.09.2012

БОНДАРЧУК В.В., аспірант
(Київський національний університет
імені Тараса Шевченка)

УДК 343.37

ЮРИДИЧНІ ОЗНАКИ ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО ст. 205 КК УКРАЇНИ, ПОТРЕБУЮТЬ СУЧАСНОГО КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ВИЗНАЧЕННЯ

Стаття присвячена аналізу об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 205 КК України, її суттєвих юридичних ознак.

Ключові слова: обов'язкові ознаки об'єктивної сторони, фіктивне підприємництво, незаконна діяльність, здійснення видів діяльності, щодо яких є заборона.

Стаття посвящена аналізу об'єктивної сторони состава преступления, предусмотренного ст. 205 УК Украины, ее существенных юридических признаков.

Ключевые слова: обязательные признаки объективной стороны, фиктивное предпринимательство, незаконная деятельность, осуществление видов деятельности, относительно которых существует запрет.

The article analyzes the objective side of the crime under art. 205 of the Criminal Code of Ukraine, its significant legal grounds.

Keywords: binding characteristics of the objective side, fictitious business, illegal activities, the implementation of the activities for which there is prohibition.

Практика застосування ст. 205 Кримінального кодексу України (далі – КК) свідчить про велику кількість таких підприємств, які створюються або придбаються з метою прикриття незаконної діяльності або здійснення видів діяльності, щодо яких є заборона, що завдає суттєву шкоду економічній системі України¹. Це зумовлює необхідність дослідження юридичних ознак фіктивного підприємництва.

¹ Відповідно до статистичних даних, опублікованих на офіційному сайті МВС України (www.mvs.gov.ua), за 6 місяців 2012 р. зареєстровано 205 злочинів, передбачених ст. 205 КК України, що на 37,5 % менше зареєстрованих у аналогічному періоді минулого року (328 злочинів). У 2012 р. розслідувано 221 злочин за ст. 205 КК України, що на 13,6 % менше за показники минулого року. Виявлено 163 особи, які вчинили злочин, передбачений ст. 205 КК.

